

протидії наркоманії [Текст] : матеріали круглого столу. (Київ, 6 лют. 2017 р.) : / [редкол.: В.М. Вовк, А.П. Калініченко, А.В. Ляшук та ін.]. – Івано-Франківськ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – С. 58-60.

7. Справа Печерського районного суду міста Києва № 757/47915/19-к. URL: reyestr.court.gov.ua.

Халіуліна Альона, здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Гребеник Валерія, здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук Віталій Григорович, доцент кафедри оперативної-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» зазначено, що матеріали оперативно-розшукової діяльності мають широкий спектр застосування, переважно вони спрямовані на попередження та подолання злочинності як небезпечного соціального явища у будь-яких проявах. Зокрема, в одному із пунктів наведеної норми вказано, що отримані внаслідок оперативної діяльності дані можуть бути використані «...як приводи та підстави для початку досудового розслідування; для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні...» [1].

Розпочинати досудове розслідування в переважній більшості випадків, передбачених чинним Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК України), уповноважений слідчий органу досудового розслідування. На підставі отриманої та перевіреної з оперативних джерел інформації він може відкрити кримінальне провадження та розслідувати вчинення конкретного кримінально караного діяння. Проте перед цим він обов'язково має ознайомитися із наявними матеріалами оперативно-розшукової справи, а за її відсутності – аргументованими службовими документами оперативного працівника, який викладає відомі йому обставини та приводить об'єктивні позиції стосовно необхідності проведення розслідування.

Ознайомлення із матеріалами, зібраними в процесі емпіричної діяльності оперативних підрозділів, потребує вміння працювати з оперативним матеріалом та аналізувати отриману інформацію. Зокрема, відсоток використання наданих слідчому для роботи матеріалів залежить від ступеня вивчення їх слідчим та найбільш повного залучення їх у пошукову роботу. Від цього, відповідно, залежить якість досудового розслідування, отриманих доказів та результат провадження.

Сама категорія «результати оперативно-розшукової діяльності» розглядається науковцями як інформація, отримана оперативними підрозділами в установленому законом порядку: щодо ознак вчиненого злочину або злочину, що готується; щодо осіб, які вчинили, вчиняють або готують кримінальне правопорушення, переховуються від органів досудового розслідування або суду, ухиляються від відбування кримінального покарання та осіб, які зникли безвісти [2, с. 13].

Слідчий має широкі можливості для багатовекторного використання інформації, отриманої оперативним шляхом у проведенні слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Як правило, оперативні матеріали не є самостійною доказовою базою, проте в комплексі з іншими даними вони повно обґрунтовують винуватість або невинуватість особи у вчиненні конкретного кримінального правопорушення. Отримані в результаті оперативно-розшукової діяльності матеріали носять інформативний характер, який слугує фундаментом для проведення необхідних процесуальних дій в рамках досудового розслідування. Однією із базових функцій оперативно-розшукових матеріалів є те, що вони слугують своєрідним орієнтиром в роботі слідчого під час організації та планування конкретних дій в рамках кримінального провадження. Таким чином, спрощується процес ретроспективної діяльності та з'ясування обставин кримінального правопорушення. Це стосується не тільки розкриття та розслідування злочинів, але й їх попередження та викриття [3].

Варто зауважити, що після прийняття у 2012 році оновленого КПК України використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні набуло нових форм. Зокрема, до кодифікованого закону введено поняття «негласні слідчі (розшукові) дії». До 2012 року слідчим провадилася гласна процесуальна діяльність, а з появою цього поняття у кримінальному процесуальному законодавстві до його повноважень додалася можливість здійснення негласної діяльності, що є спорідненою до оперативно-розшукової.

Слідчий у своїй діяльності уповноважений на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які носять як оперативний, так і оперативно-розшуковий характер. Зокрема, законодавцем із появою даного інституту розмежовано оперативно-розшукову діяльність на «до» і «після» та підкреслено момент переходу оперативних матеріалів у склад фактичних даних кримінального провадження. Крім того, варто зауважити, що

законодавцем фактично здійснено транскрипцію оперативно-технічних заходів у негласні дії. Аналогічно до назви та послідовності заходів в оперативно-розшуковій діяльності розташовані і негласні слідчі (розшукові) дії, які регламентуються Главою 21 КПК України [4].

Отже, використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності слідчим та безпосереднє здійснення розшукової роботи неможливе без розуміння її змісту та шляхів реалізації як інформаційного орієнтиру. Запорукою якісного досудового розслідування є дотримання чинного кримінального процесуального законодавства та здійснення успішної пошукової роботи. Наявність у слідчого та оперативного працівника умінь оцінки отриманої інформації, організаційно-тактичних основ користування отриманою інформацією та знань правового підґрунтя є важливою складовою діяльності уповноваженої службової особи, яка розслідує вчинення кримінального правопорушення. Законодавцем в оновлений КПК України впроваджено інститут негласних слідчих (розшукових) дій, якими надано можливість слідчому провадити оперативну та оперативну-розшукову діяльність в рамках кримінального провадження. Крім того, таким чином розмежовано оперативно-технічні та негласні слідчі (розшукові) дії.

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України в редакції від 24.10.2020 №2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 25.11.2020).
2. Оперативно-розшукова діяльність: навч. посібник. К.: Правова єдність, 2009. 310 с.
3. Шилін М. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі дії: проблеми правового регулювання у світлі нового кримінального процесуального кодексу України. Вісник Національної академії прокуратури України. 2013. №1(29). С. 59-64.
4. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України в редакції від 11.09.2020 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 25.11.2020).